

Riksdagens förvaltningsutskott

Ärende: Utlåtande avgivet av Svenska Finlands folkting om utvecklande av polisens lokalförvaltning MINS 1/2007 vp

Ref: Begäran om utlåtande av riksdagens förvaltningsutskott 10.9.2007

Allmän utgångspunkt

Riksdagens förvaltningsutskott har bett Svenska Finlands folkting ge utlåtande om två förslag till statsrådsförordning om verksamhetsområden för polisinsättningar i landet. Folktinget framför i det följande sitt ställningstagande till Halkes förslag och till minister Astrid Thors motförslag från Halke-mötet 23.8.2007.

Förslagen till förordning om verksamhetsområden för polisinsättningar

Enligt Halkes förslag minskas antalet polisinsättningar i landet från 90 till 24. Landskapet Åland berörs inte av nyindelningen. Samtliga föreslagna polisinsättningar är finskspråkiga eller har finska som majoritetsspråk. De fem självständiga polisinsättningar där majoritetsspråket och arbetsspråket är svenska ombildas enligt förslaget till regionala enheter, s.k. polisstationer. De polisinsättningar som avses finns inom nuvarande Pedersöre, Korsholms, Närpes, Raseborgs och Åbolands härad. Den aktuella strukturreformen avses träda i kraft 1.1.2009.

Folktinget konstaterar att Halkes förslag till verksamhetsområden för polisinsättningar väcker oro på många håll i Svenskfinland. Orsaken till detta är de allvarliga konsekvenser som den föreslagna nyindelningen medför för polisförvaltningens möjligheter att erbjuda fullgod polisservice på svenska inom de svensk- och tvåspråkiga områdena i framtiden.

Enligt minister Thors motförslag bildar Österbottens polisinsättning ett verksamhetsområde där Pedersöre härad ingår utöver de härad som Halke föreslår. Raseborgs och Åbolands härad bildar en egen polisinsättning som överskrider gränsen mellan Södra Finlands och Västra Finlands län.

Folktinget fastslår att motförslaget säkerställer polisinsättningar med svenska som majoritetsspråk. Enligt förslaget bildar de fem polisinsättningar med svenska som majoritetsspråk och arbetsspråk två självständiga polisinsättningar där majoritetsspråket förblir svenska också på lång sikt.

Lagstiftningen förespråkar faktisk språklig jämlikhet

Grundlagen anger i 17 § 2 mom. att vars och ens grundläggande språkliga rättigheter hos domstolar och andra myndigheter ska tryggas genom lag och att det allmänna ska tillgodose den finsk- och svenskspråkiga befolkningens kulturella och samhälleliga behov enligt lika grunder. I grundlagens 122 § 1 mom. eftersträvas en indelning av landet i sinsemellan förenliga områden så att den finsk- och svenskspråkiga befolkningens möjligheter att få tjänster på det egna språket tillgodoses enligt lika grunder.

Det bör understrykas att målet med det grundlagsenliga skyddet är *faktisk* och *inte enbart formell* likställighet mellan de båda språkgrupperna. Detta konstateras i regeringens proposition i samband med reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna (RP 309/1993 rd). I samband med samma reform bekräftar riksdagen att en faktisk språklig jämlikhet är svår att förverkliga och kan kräva särlösningar. I grundlagens 6 § 2 mom. erkänns följaktligen behovet av specialarrangemang, s.k. positiv särbehandling, för att den språkliga minoritetens faktiska möjligheter att använda sitt språk på lika villkor ska kunna tryggas.

Professor Markku Suksi, Åbo Akademi, har analyserat betydelsen av dessa ställningstaganden och konstaterar: "I anslutning till administrativ indelning kan detta anses innebära att då det finns ämbetsdistrikt med finska som majoritetsspråk, bör det också finnas ämbetsdistrikt med svenska som majoritetsspråk." (JFT 3/2006 s. 283)

Också riksdagens grundlagsutskott förespråkar möjligheten till särlösningar på språklig grund när det gäller 122 § i utskottets betänkande om den nya grundlagen (GrUB 10/1998 rd). Grundlagsutskottet konstaterar att de språkliga förhållandena kan vara ett särskilt skäl som berättigar till avsteg från i sig förenliga områden. Samma grundläggande princip ingår i grundlagsutskottets utlåtande om kommun- och servicestrukturen (GrUU 37/2006 rd).

Under förra riksdagsperioden lämnade förvaltningsutskottet ett enhälligt betänkande om ändringen av polisförvaltningslagen (FvUB 24/2006 rd) till riksdagen. Förvaltningsutskottet lägger i betänkandet vikt vid det krav som finns inskrivet i regeringens proposition (RP 72/2006 rd) om att det också i framtiden ska finnas polisinsättningar med svenska som arbetsspråk. Riksdagen har alltså fastslagit detta som grund för ändring av områdesindelningen. Lagen om ändring av polisförvaltningslagen (100/2007) förutsätter i 6 § 2 mom. att man tar hänsyn till språkförhållandena samt hänvisar till 6 § 2 mom. i språklagen (423/2003). I språklagens 6 § 2 mom. anges områdesindelningens konsekvenser för myndighetens språkliga status, och enligt språklagen ska bl.a. förhören hållas på den förhördas språk, finska eller svenska. I 2 § 3 mom. polislagen (493/1995) anges polisens skyldighet att upprätthålla allmän ordning och säkerhet genom i första hand muntlig kommunikation. Språket är således polisens viktigaste arbetsredskap.

Folktingets ståndpunkt

Folktinget diskuterar i det följande syftet omstruktureringen i belysning av språklagens 6 § 2 mom., eftersom detta moment har använts som en utgångspunkt i beredningen. Enligt 6 § 2 mom. bestäms den språkliga statusen för en regional enhet vid en myndighet eller någon annan regional organisation enligt språkförhållandena i dess ämbetsdistrikt.

Folktinget konstaterar att inrikesministeriets beredning med stöd av språklagens 6 § 2 mom. har gått in för att ombilda existerande polisinsrättningar med svenska som majoritetsspråk till regionala enheter inom stora tvåspråkiga polisinsrättningar. Folktinget understryker att detta lagrum på inga villkor ger statsmakten fullmakt att på språklig grund lägga ner existerande myndigheter och ombilda dessa till underlydande enheter. Folktinget anser att en sådan tolkning strider både mot språklagens anda och bokstav.

Om förslaget antas kommer således de nuvarande självständiga polisinsrättningarna med svenskspråkig majoritet att omvandlas till regionala enheter inom polisinsrättningar där majoritetens språk är finska. Det här innebär att samtliga polisinsrättningar med svenskspråkig majoritet förlorar sin likställdhet i förhållande till landets övriga polisinsrättningar och i stället degraderas till enheter inom stora polisinsrättningar.

Folktinget konstaterar att det finns många öppna frågor i anslutning till Halkes förslag. De regionala enheternas ställning kan inte jämföras med den som dagens självständiga polismyndigheter har. Vilken roll och vilka uppgifter har man tänkt sig att dessa enheter har? Vilken är arbetsfördelningen och vilka språkkunskapskrav ställs på polisinsrättningens chef och på den regionala enhetens chef? Hur garanterar man en fullgod tvåspråkig polisservice utanför den regionala enheten om de tvåspråkiga polisinsrättningarnas verksamhetsområde utvidgas betydligt i jämförelse med nuläget? Vilka verkningar får omstruktureringen för den svenskspråkiga polisutbildningen i framtiden? Dessa och övriga osäkerhetsfaktorer stöder det faktum att statsmakten förespråkar en förvaltningsmodell utan att de facto ha analyserat konsekvenserna av densamma.

Folktinget understryker att servicen på svenska försämrats på sikt om det inte finns garantier för bibehållen språkservice inbyggda i strukturerna. Också den svenska terminologin utarmas ännu mera än i nuläget. Polisservicen på svenska fungerar i dag fullständigt endast inom de polisinsrättningar vars majoritetsspråk är svenska. Polisutbildningen på svenska håller hög nivå eftersom dessa polisinsrättningar står till förfogande med lärare, och polisutbildningen producerar svenskkunniga poliser för polisinsrättningarnas behov. Polisförvaltningens språk inom insrättningarna och på riksnivå är svenska för de polisinsrättningar vars majoritetsspråk är svenska.

Folktinget framhåller ännu att självständiga statliga strukturer som respekterar språkliga särförhållanden är en nödvändig förutsättning för att landets tvåspråkiga förvaltning ska kunna upprätthållas också i framtiden. Det är därför anmärkningsvärt att inrikesministeriet inte har låtit utvärdera de språkliga verkningarna av den aktuella omstruktureringen. I regeringsprogrammet anges att utvärderingen av de språkliga verkningarna av de största statliga och kommunala reformprojekten regleras. Inrikesministeriet borde ha beaktat detta i sin beredning, eftersom strukturreformen ännu pågår.

Finlands riksdag och regering bär det yttersta ansvaret för att de språkliga rättigheterna i landet säkerställs både i nuläget och i framtiden.

Svenska Finlands folkting hänvisar till dessa synpunkter och motsätter sig att statsrådets förordning utformas i enlighet med Halkes förslag. Däremot understöder Folktinget minister Thors motförslag, som innebär att det bildas större självständiga polisinsrättningar där majoritetsspråket förblir svenska också på lång sikt. Detta säkerställer en språkligt välfungerande polisförvaltning långt in i framtiden.

Svenska Finlands folkting önskar att ovan anförda synpunkter beaktas i förvaltningsutskottets utlåtande.

Helsingfors den 18 september 2007

SVENSKA FINLANDS FOLKTING

Bo-Sanfrid Höglund
ordförande
Svenska Finlands folktings förvaltningsdelegation

Kristina Beijar
språkskyddssekreterare